

1473

הרשומות מס' 22/ב

מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ג', כ"ה באדר א' תשי"ז - 26.2.57
(בישיבה 11.15)

בג"ד

- חברי הועדה: ב. אבניאל - היו"ר
 מ. גולדברג
 ב. אזוליה
 י. אלון
 ז. אלמוגי
 י. ניצני
 מ. חנה
 ש. הרלסון
 כ. קלימ
 ש. רדזנברג
 ש. יורש

מסקנות בענין היקפות המדינה
והשפעתה על חברת צי"ם.

סדר-היום:

היו"ר ב. אבניאל:

פותח את הישיבה.

סדר-היום הוא: 1. דיון בהצעה לסדר-

היום בענין ספילת רכבת לאילת; 2. ניסוח מסקנות בענין חברת צי"ם;
3. חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים.

עלינו לדחות את הדיון על הנושא הראשון,

לפי בקשת שר הפיתוח, מאחר שהוא עסוק עתה בישיבת הממשלה.

בישיבה הבאה נסכם את מסקנותינו בענין

ית הכלה.

מה עומד על סדר-היום בקשר לבנין ספילת
הרכבת לאילת?

ג. אלון:

מדוע אין כיוצא? מדוע אין מקבילים את
הצעת החברה הארצית לעשיית סקר,
שאיננו צריכים לשלם בעדו?

היו"ר ב. אבניאל:

ב. אונזיה:

יש לי הצעה בקשר לשינוי סדרי הסיוורים
של הועדה.

היו"ר ג. אבניאל:

אני נוטה לקבל את הצעתך לדון על הנושא
הזה. נעשה זאת לאחר שנגמור את הדיון
על הנושאים העוסקים כבר בסדר-היום.

ב. אונזיה:

הופיעו ב"מסדיב" ידיעות על מסקנות הרוב
בוועדה המינהל לענין חברת צי"מ. לדעתי,
רק יו"ר הועדה כיומך למסור סומנויקט על דיוני מליאת הועדה, ואין למסור
כל ידיעות על דיוני ועדות המינהל.

היו"ר ג. אבניאל:

אכניס לסדר-היום של הועדה גם את הדיון
על הנושא הזה.

מסקנות הוועדה בענין השקעת המדינה יחסינותה על חברת צי"מ:

היו"ר ג. אבניאל:

חבר הכנסת אלמוגי הסביר לנו בישיבה
הקודמת מדוע אי-אפשר, לדעתו, לקבל את
הצעת ה"כ אבניאל-שיוקן, ביחוד החסימות 3 ו-4 הנזכרות בשיתוף הממשלה בהנהלת
החברה ועל הצורך בביקורת מבקר המדינה.

לי נדמה שאין להבדיל בין מפעל לאומי
ממלכתי כחברת ספנות לבין מפעל אחר שהממשלה עוזרת לו כהליואות, גם מבחינת
אופי פעולות המפעל וגם מבחינת סמלי ההשקעות. כאן מדובר על מפעל שהממשלה
השקיעה בו 117 מיליון דולר.

אני מאמין ביזמה פרטית, אני יכול גם
להבין שאריכה להיות יזמה ממלכתית, אבל זהו גוף שאינו נושא באחריות של
היזמה הפרטית ויש לו כל האחריות של היזמה הממלכתית. למעשה, צי"מ הוא
גוף ציבורי, אלא שהציבור אינו שילם עליו והמדינה אינה מבקרת אותו.
מדוע לא עברה החברה הלאומית לספנות לידי הממשלה? זהו הפקיד ממלכתי ולא
הפקיד של החוכנות היהודית.

אינני מציע להפקיע את החברה, כי אני
נגד הפקעות. אינני ממליץ להלאים את החברה, אם כי הייתי ממליץ שהחוכנות
תפנה את קומה לממשלה. אינני ממליץ גם על הוצאת ההסתדרות מהשותפות
במפעל. אני מציע רק לחדל לממשלה אפשרות להעניין בפעולות החברה. הצעת
שהממשלה תבוא בדברים עם החוכנות וההסתדרות כדי להסדיר את בעיית שיתופה
של הממשלה בבעלות החברה והנהלתה.

את הצעתי הו"ל לא התקבל, והיינה שתי
גירסאות של מסקנות, כי אינני בטוח שעניני החברה הם לגמרי בסדר, וההיכרות
לכך הידיעות שהופיעו לאחרונה בעיתונות על מינוי מנהל כללי חדש, וידוע
מה מסתור מאחורי ידיעה זו, שיש התרוצצות בין המנהלים ואוטונומיה של
מחלקות, אוסרים כי העובדה שאין לחברה הפסדיה היא הוכחה לכך שעסקיה
מתנהלים בסדר. אינני יודע אם זוהי הוכחה מספקת, כי מצד אחד הוטעו בזמן
האחרון עוליות כחנאים של צמיחה, ומצד שני, הייתה קונזרואטיביות בשטח זה
שכחוצאה משה עלו סדרי ההובלה.

אינני בטוח אם אין בכלל צורך בביקורת
מבקר המדינה על פעולות החברה. אוסרים שישנה על החברה ביקורת של מבקר
החוכנות. אין למבקר זה אותם הכלים לביקורת כמו למבקר המדינה.

ג. פרלשטיין:

לא לה אשר סמלים את השתתפות הממשלה בהנהלת חברת צ"ס ואח ביקורת מבקר-המדינה על פעולותיה בכך שאיננו ריין לחול גם על חברות פרטיות, אני רוצה להגיד: כאשר הממשלה ניתנת הלוואה מחקציב המילואים למפעל פרטי, היא קובעת בחוזה כי במקרה של אי-חלוקה או אי-מילוי אחד המסוימים של החליבוט המפעל, הממשלה תקבל סניוה, ולדוגמה מלון אכדיה, שנוציג האוצר ששתתף עמה בהנהלתו. האם הממשלה, בזמן שאישרה את הלוואות לחברת צ"ס, דאגה להבטיח את החזרתן ע"י החליבוט מצד החברה להקצות חלק מהמניות על החברה, בהתאם לגודל הלוואות, במקרה של אי-החזרתן? אני מציע שהועדה ממליץ על כך.

כאשר הממשלה נוהגת הלוואות דרך אוצר המעשה, היא מסתמך על כל שלבי הביצוע, וכאשר היא מקצירה סכומים להשתתפות בבנייה, היא מסתמך על שלבי הבנייה ימעבירה את הכספים בהתאם להתקדמות הביצוע. אני מוצע שאיננו ריין לחול גם לגבי חברת צ"ס.

ש. שורש:

זיהי תישעה שכיתה שהממלה סליוה כחפים לחברות ציבוריות המסדרגות למטרות משקיות סטויכות. נשאלה השאלה: האם כחן הלוואה מצד הממשלה מחייב את השתתפות במפעל? לי ברור שלא. אין זה ראוי שהממשלה השתתף במפעל אחד ולא השתתף במפעל אחר, כמו שלא ראוי כי הממשלה השתתף בכל החברות, כי עצם היריעה שהממשלה היא בעלת-ההבית חגרות לחביעות יחירות, לדעתי, הממשלה איננה צריכה להיות שותפה לחברת צ"ס. היא צריכה רק להבטיח את האינטרסים שלה. אם הממשלה אינה שותפה לחברה, אין להפעיל את ביקורתו של מבקר-המדינה על פעולותיה, כשם שמבקר המדינה אינו מבקר עשרות חברות שקיבלו הלוואות מהממשלה.

אולי מטכיים לכרר עם נציגי הממשלה כיצד מכטיחה הממשלה את זכויותיה, אבל אין זה קשור לדיון הנוכחי.

אני מציע לקבוע את העיקרון, שחברת צ"ס היא חברה ציבורית הפועלת על בסיס פרטי. אין מקום להשתתפות הממשלה בהנהלתה ואין מקום לביקורת מבקר המדינה על פעולותיה.

ז. אלון:

אינני מתנגד למפעלים ממשלתיים, כין אם הם מוקמים כיוזמה ממשלתית ובין אם הממשלה מסרפת אליהם כשותפה בצורה זו או אחרת, ולא זה עומד לויכות במעיף הנדון. עומדת לויכות שאלה אחרת: האם בצד יזמה הממשלתית ויזמה פרטית יש מקום גם ליזמה משתדוית או ליזמה של המשתדויות הציוניות, אני טבור שהזכות הזאת שמורה להן גם על פי החוק וגם כהמשך יזמתו הברוכה במשך עשרות שנים של הקמת מפעלי ענק גם בחקופות שהיתה כזה העזה גדולה, כאשר ההון הפרטי לא העיז להסתכן, אילו טצאנו שהחברה הזאת היא בלתי יעולה, שיש לה הפסדים, שהיא מזיקה לאינטרסים של המדינה, היינו צריכים לחשוב על התערבות הממשלה. כל מה ששמענו הוא ההיפך מזה ומזכותה של הועדה לבדוק עוד דברים אם יש לה חשיבות לגבי פעולות החברה, יחר על כן, העובדה שאני השותפים העיקריים הם גויים ציבוריים, מכטיחה שלא יהיו כשלונות שנוטר פיקוח ציבורי יכול לגרות להם. להסתדרות העובדות יש עשרות מפעלים גדולים, בהיקף עצום של השקעות, וחוקה עליה שהיא מסתמך על מפעליה; אני מבין שלסוכנות שמורה הזכות לבקר את המפעלים שהיא שותפה להם באחוז כזה. להסתדרות יש מוסד לביקורת ולסוכנות יש מוסד לביקורת, ואין צורך בביקורת נוספת של מבקר-המדינה.

ע.ע.

אם כי שמענו שער עכשיו לא פיגרה החברה בשלום חובותיה לממשלה, אני מצטרף לדברי ה"כ שורש על הצורך במסחונות.

אני מציע שלא נביא כל הצעות בקשר לשינוי הבעלות על החברה, אם חבר הכנסת אבניאל חושב שיש צורך בשינוי, יציע זאת באמצעות נציגיו בהסדרות הציוניות.

ש. רוזנברג: יש להבדיל בין מפעלים מונופוליים, שאותם צריך להלאים, לבין מפעלים הפועלים על בסיס של התחרות חפשית, שהממשלה איננה צריכה להערב בניהולם. חברת צי"מ חשובה למדינה לא רק מבחינה מסחרית וכלכלית, אלא גם מבחינה בטחונות, ולכן צריכה הממשלה לפקח עליה. אינני מבין את ההתנגדות לביקורת מבקר המדינה על פעולות החברה. יתכן שביקורת זו תביא לה חועלת.

ש. שורש: הביקורת של מבקר המדינה היא פומבית.

ש. רוזנברג:

ליחסיים היומביות עוזרת. אני מציע לקבל את חוכן הסעיפים 3 ו-4. אני מציע רק שבסעיף 3 במקום המלה "שיתופה" יאמר: "פיקוחה" או "השפעתה".

מ. אולסרט:

95% מההשקעות בחברה הן הלוואות מסלתינות. האם יש דיגמה אחרת של מפעל שהלוואות הממשלה מגיעות ליחס כזה והבעלות היא בידי החברה בלבד? יחס דומה בהשקעות יש לסוכנות בהתיישבות, אולם שם יש לחוכנות זכות חוקית להוציא את המחישב בכלל במקרה שאינו ממלא את החייבויותיו.

ז. אלמיגי:

אניותיה של חברת צי"מ משועבדות לממשלה כל זמן שהלוואות טרם הוחזרו.

מ. אולסרט:

שעבוד פירושו מבחינה חוקית, שחברת צי"מ חייבת לשלם את הלוואות בזמן. אולם אם החברה תיכשל בגלל ניהול רע של העסקים, היא יכולה לקבל הלוואה מסלתינית חדשה, תחזיר את חובה הקודם והעניבים ימשיכו להתנהל כפי שהם מחנהלים בים-המלח. למרות שחלקה של הממשלה בהשקעות החברה הוא 98%, אין לה כל אפשרות להביע דעה על עסקי החברה.

אני מתנגד לפיסקה בסעיף 1 האומרת, כי "הועדה מכירה כמו כן ביעילות המסקית של החברה...", מכיון שלא בדקנו את העניינים באופן יסודי.

אינני גורס שיתוף הממשלה בפעל, כי הדבר איננו מבטיח את הצלחתו. אני מציע פיקוח מסלתי על פעולות החברה.

מ. סנה:

לדעתי, התפתחות הממשלה הביא באופן אובייקטיבי לכך שענפי הייסוד יולאמו בהדרגה, אבל יש ניגוד בכוונה במה להתחיל, ישנן בכנסת סיעות הרוצות להתחיל בהלאמת המפעלים ההתחרותיים ומתנגדות להלאמת המפעלים ששולט עליהם, בצורה זו או אחרת, הון זר. אינני חסיד של שום הון, אבל בחנאים הנוכחיים יש לנו סאבקר עם הון אחד - ההון הזר, כי כל הון ישראלי עדיף על הון זר. לא פעם מסחערים אנשי סיעה חירות והציונים הכלליים להלאמת מפעלים התחרותיים, האבחנה שלי איננה בין מפעל התחרותי לפרטי, אלא בין מפעל עם הון זר לבין מפעל עם הון ישראלי.

ע.ע.

לגבי הנושא הנדון, אין בהצעה המונחת לפנינו הסלצה להלאמה. זהו מפעל המדינה שיחייב ב 85-90% מהשקעותיו.

י. אלמוגי:

המחירים שניחנו בענין זה אינם נכונים. היר"ר ג. אבניאל: המחירים נמסרו באופן רשמי ע"י י"ר- החברה וע"י המנהל הכללי של משרד החקירה. אנו קובעים בנוסח המוצע כי השקעות המדינה בחברה יגיעו ל-117 מיליון לירות.

י. אלמוגי:

עד אז יקטן החוב ל-40 מיליון לירות.

מ. סנה:

חלקה של המדינה בהשקעות החברה מגיע לעשרה אחוזים. השאלה היא אם למשקיע

כזה יש זכות להשחקף בבעלות, בעיקר כאשר המשקיע היא המדינה והענף הוא ענף יסודי של המשק הלאומי. אני עונה על שאלה זו בהן מוחלט, אם ההסדרות נמצאה בשותפות עם מוסד לאומי, מדוע לא תהיה בשותפות עם המדינה אשר מאפשרת את הפחחות המפעל; מדוע ההסדרות צריכה להיות קנאית לשותפות עם מוסד לאומי אחד ולא עם מוסד לאומי אחר, במה מופליח לרעה מדינת-ישראל מהסוכנות היהודית בענין זה? אינני רואה חיבה למה לא השחקף המדינה בהנהלת מפעל, שיש לה אינטרסים חיוניים בפיתוחה.

מבקר המדינה סחריע בדו"ח שלו על כך

שחקציב המדינה, בעיקר מחקציב הפיתוח, מדיקעיה כמפיים רבים באיגודים מסלתיים וביחידים מבלי שהממשלה מבטיחה לעצמה, אפילו פורמלית, את הכספים האלה. ב-1 לאפריל 1956 הגיעו השקעות המדינה מחקציבי הפיתוח בכל המפעלים האלה ל-560 מיליון לירות לפי הרבולואציה. מבקר המדינה מציע לחוקק חוק אשר יקבע כיצד לנהוג לגבי האיגודים המסלתיים ולגבי כל חברה המסוכנת מכספי חקציב הפיתוח וועדה הכספיים, בדו"ח האחרון שלה שאושר לפני שבוע ע"י הכנסת, מסליצה לקבל הצעה זו.

אינני רואה כל חיבה מדוע לא לקבל את

הנוסח המוצע בטעיף 3 של הצעת המסקנות, "שהממשלה חבוא בדבריה עם הסוכנות וההסדרות כדי להסדיר את בעיות הפיתוח של הממשלה בכעלות החברה והנהלתה.

כל מפעל וכל יחיד שענייני הכספים שלו

הם בסדר מעוניין שהיה עליהם ביקורת, ואינני מבין מדוע יש להחנגר לביקורת מבקר המדינה על חברה זו.

אני חוסך בהצעת המסקנות המונחת לפנינו.

י. אלמוגי:

מנהל משרד החקירה, מר ג'נצבורג, מסר כי בחכמיה הממשלה להשקיע בחברה עד

גמר שנה החקציב 1963/4 117 מיליון לירות. הפרוצידורה של הזמנת אניות ע"י החברה היא כזאת: כאשר החברה מזמינה אניה, היא חייבת לשלם אחוז סטויים מהמחיר בסזומניה. רעבור שנה היא חייבת לשלם סכום נוסף; כעבור שנתיים - סכום נוסף; כעבור שלוש שנים - סכום נוסף, ואח היחר בעת קבלת האניה, כך שער קבלת הסכום של 117 מיליון ל"י, ישאר מהחוב לא יותר מ-50 מיליון לירות, כן שפרסום המספר של 117 מיליון לירות השקעות המדינה בחברה עושה רושם מטעה.

ביחס לערובות על הלוואות הממשלה לחברה,

כל אניה משועבדת לממשלה על סכום החוב, ואח החברה רוצה לקבל משכנתה שניה על האניה, יש פרוצידורה מסוימת המחייבת השלוח החוב לממשלה.

28.2.57

אשר לביקורת, אין בארץ מפעל שיהיה פיקוח על מחיריו בכוח החוק כמו על המפעל הזה. הנהלת צי"ח גם טענה שהממשלה משמשת יותר על הורה בטכוחה זו על מנת להוריד מחירים.

בארצות הברית, למשל, כדי לעודד את הכספנים, שהן היקרות ביותר בעולם, נותנת הממשלה הלוואות בשיעור 90% ולפעמים 100% של ההשקעות כמעט ללא ריבית. יש לה משכנתה על ההשקעות כולן, אבל היא איננה מפקחת על העסקים.

אשר לשותפות עם הסוכנות, אני מבין את חבר-הכנסת טנה, אבל אינני מבין את חבר הכנסת אבניאל. חבר הכנסת טנה איננו שותף לסוכנות והוא איננו מריד בה, אולם לחבר הכנסת אבניאל יש נציגים בסוכנות והוא יכול להעביר את האסיה דרך נציגיו. מבחינה עקרונית, אינני מתנגד לכך שחלקה של הסוכנות יעבור לממשלה אבל לא בדרך זו ובצורה זאת. לוועד הכלכלה אין זכות פיקוח לעשות זאת.

אשר לביקורת החברה ע"י מבקר המדינה, אינני מתנגד לכך, אולם אינני רוצה בכזו כחול, אפשר להציע השעלת ביקורת מבקר המדינה על כל מפעל שהממשלה משקיעה בו כספים, אבל את יחפוט בציבור שיש צורך בביקורת מבקר המדינה על החברה, יעורר הדבר חשד.

אני מקבל את המעצמים 1 ו-2 של הנוסח המוצע. אני מציע להוסיף, כי הממשלה תאחז בכל האמצעים כדי להקים, במהירות האפשרית, מספנה למען ההסתוות הצי הימי ויצירת מקור פרנסה יצרני.

כן אני מציע לציין, כי הוועדה מעריכה את ההסתוות של ציבור המאיים על מקצועותיהם ושמליצה כי הממשלה תשקיע מאמצים, בשיחוף עם הנהלת צי"ח, להוסיף ולהקטין ימאים ולהעלות את רמתם המקצועית.

אני מציע להוסיף, כי הוועדה מציעה שהממשלה תברר עם השותפים בצי"ח את אפשרות ייצוגה בהנהלת צי"ח.

היו"ר ב. אבניאל:
אני ירוצה להודיע, כי אברר עם מנהל משרד ההתבורה את המספרים המדויקים של השקעות הכרינה בחברה צי"ח.

ג. ויזן:
עד עכשיו לא שמעתי אף נימוק מדוע הממשלה איננה צריכה להיות שותף לחברה. הסוכנות

זכנסה לשותפות זו מטעמים היסטוריים, כי כאשר נוסדה צי"ח, המדינה עוד לא הייתה מאורגנת לקבל על עצמה תפקיד זה, הסוכנות הייתה אז המדינה בדרך. היום יש לסוכנות תפקידים מוגדרים: עליה, החליטות וקשר עם הגולה, ואין זה מתפקידה לחלוש על המניות. כוונת מיניסטר החברה הייתה שהחברה תהיה ציבורית,

למעשה מטלכתיה. איננו מציעים להוציא את הסוכנות מהנהלת החברה. אנו מציעים לשחרר בה גם את הממשלה לפי סמדי השקעה. אפנה כמעט כל המילגות מיוצגות

בסוכנות, אולם לציבור הישראלי אין שום מעמד מיוחד והציבור הגדול של יהדות העולם איננו מיעוין בכך. אפנה יש מבקר גם לסוכנות, אולם הציבור איננו ער למטקנותיו, הנמטרות לגופיהם פנימיים של עסקנים המסכנסים פעם

בשנה או פעם בינהיים ואין למעשה ערך רב לביקורת זו. עלינו להיות מעוניינים בכך שפעולות חברה כצי"ח, אמלאה תפקיד היוני-מלכתי במדרגה ראשונה, והיינה

תוח ביקורת מבקר המדינה, ואין זה חשוב לגמרי אם צי"ח מצליחה בעסקיה, או לא. אפנה אנו מעוניינים שהחברה תצליח מבחינה כלכלית, אבל אין זה המבחן היחיד.

עלינו לדרוש את שיתופה של הממשלה בהנהלת צי"ח גם בגלל הנימוק שאז אפשר יהיה להפעיל את ביקורת המדינה על פעולותיה.

אני חושך הדברי חבר הכנסת אולמרט,
שאיננו יכולים לציין את היעילות המיידית של החברה, מכיון שלא בדקנו זאת,
ועל כן אני מציע להוציא את המיסקה הזאת.

היו"ר ב. אבניאל:

אם כן, נצביע על שתי נוסחאות של מסקנות.

ש. רוזנברג:

אני מציע למחוק בסעיף 3 שורה ששית את
המלה "כל" ולנסח את המיסקה כדלקמן:
"... כדי להסדיר את בעיית יקוחה של המסילה על החברה והנהלתה."

אם בסעיף 4 אני מציע לנסח כדלקמן:
"... מטעם הועדה יעד להסדר מופתי של בעיית יקוחה המסילה של החברה, מינתן
למפקד המדינה אפשרות לבקר ולבדוק את עניני החברה..."

מ. אולמרט:

אני מציע להוסיף בסעיף 2 כמה מלות שבה
על עובדי צי"ם.

ש. רוזנברג:

בסעיף 3 במסות סכומי השקעות הממשלה בחברה,
אני מציע לציין, כי השקעות המדינה בחברה -
ע"י סחן הלוואות לרכישת אביזר - יגיעו לחלק הארי מחוץ המכרם הכולל
שהממשלה תצטיבה לספקות בכללה וחלק ניכר מההון שהושקע בחברה.

ב. אוניה:

אני מציע לנסח את הסעיף כדלקמן: "בהחשב
עם העובדה שאברה צי"ם הפכה למעשה לחברה
ספנות לאומית ובשית לב לכך שהלוואות המדינה לחברה כסח יכונן חלכנה וחגדלנה,
מציעה הועדה כי הממשלה תבוא בדבריה עם המוכנות וההסתדרות כדי לברר את
בעיית יקוחה של הממשלה על החברה."

היו"ר ב. אבניאל:

אני מציע לנסח את המיסקה של הסעיף כדלקמן:
"הועדה ממליצה בפני הממשלה שחבוא בדברים
עם המוכנות וההסתדרות כדי להסדיר את בעיית יקוחה של הממשלה על החברה
וייצוגה בהנהלתה."

ב. אוניה:

אני מציע במסות הטלה "להסדיר" את הטלה
"לברר".

י. אלטונגי:

אני מציע את הנוסח הבא: "הממשלה תיכנס
למו"ם עם המוכנות וההסתדרות בדבר יקוחה
על החברה וייצוגה בהנהלתה."

היו"ר ב. אבניאל:

אני מציע לציין את סכומי הלוואות הממשלה
לחברה.

ס. טנה:

אני מציע לנסח את הרישוי של הסעיף כדלקמן:
"בשית לב להסתדרות הגדולה של הממשלה
בהון המושקע בחברה ע"י סחן הלוואות, מציעה הועדה..."

י. אלטונגי:

אני מציע את הנוסח הבא: "בשית לב לעובדה
שהלוואות המדינה לחברה צי"ם תהווה
חלק ניכר של השקעות, מציעה הועדה..."

ע.ע.

היו"ר ב. אבניאל:

אני מכיר "החלק ניכר" אינו מספק את המציאות כקרה זה.

אפשר לכתוב: "החלק הארי".

אלטונוני:

הבחלט לנתח את מעיף 3 כדלקמן: "בהחשב עם העובדה שחברת צי"ח הפכה למעשה לחברה ספנות לאומית וכשיום לב לכך שהלואות המדינה לחברה מהווה חלק הארי מהון המושקע בחברה, אין לדעת הוועדה הצדקה להעדר השפעה ופיקוח מצד המדינה על הנהלת החברה ומציעה שהממשלה תיכנס בסוף עם הסוכנות היהודית והמסדרות בדבר פיקוחה של הממשלה על החברה וייצוגה בהנהלתה".

אלטונוני:

אני מציע לנתח את מעיף 4 כדלקמן: "ועדת הכלכלה ממליצה שהממשלה תציע חוק המסדיר אפשרות ביקורת מבקר המדינה על החברות הנחשבות ע"י הממשלה".

היו"ר ב. אבניאל:

מעיף 7 של חוק מבקר המדינה קובע, כי גוף או כנסת הנחשבת ע"י הממשלה - בטישירין או העקיפין - בדרך של הקצבה, ערבות וכיוצא באלה, אפשר להעמיד את פעולותיו הכספיות והמסכיות וחשבוניות לבקורתו של מבקר המדינה, לפי החלטת ועדת הכספיות של הכנסת או אם המבקר ראה צורך בכך.

אלון:

אין ספק שיש צורך בביקורת ציבורית על ספעל הזה, אולם אנו חייט בחקופה של סקנדלים ציבוריים, ואת ימורחם בכספנות הועדה שיש צורך בביקורת מבקר המדינה על החברה, ישמע מזה כי משהו בחברה איננו בסדר.

מ. טנה:

אני מציע למהות את מעיף 4, ושיו"ר הועדה יכתוב ליו"ר ועדת הכספיות, כי לדעת הועדה פה-אחד רצויה ביקורת מבקר המדינה על כל החברות.

אלטונוני:

אני מציע לייפות את כוחו של יו"ר הועדה לכתוב ליו"ר ועדת הכספיות, כי אגב דיון בחברות נחשבות שונות, מצאה הועדה כי רצויה ביקורת מבקר המדינה על כל החברות האלה.

רוזנברג:

אני מוכן להסתפק במכתב ליו"ר ועדת הכספיות, אולם בנוסח אחר, אני מציע את הנוסח הבא: "מכיון שהועדה הציעה במסקנותיה שהממשלה תיכנס לסוף עם הסוכנות והמסדרות בדבר פיקוחה של הממשלה על החברה, מציעה הועדה לוועדת הכספיות להפעיל כשלב ראשון את פיקוח מבקר המדינה על החברה".

אלטונוני:

אני מציע לנתח את המכתב ליו"ר ועדת הכספיות כדלקמן: "אגב דיוני הועדה על חברות שונות, ממליצה הועדה שמבקר המדינה יבקר את עסקי כל החברות הנחשבות ע"י הממשלה בצורה זו או אחרת".

ע.ע.

ז. זלמן:

אני מציע לנסח את המכתב ליו"ר ועדת הכספים כדלקמן: "אגב דיון בוועדה הכלכלה על חברת צי"ם, החעזורה הפעילה הכללית של מיזמל סבקר המדינה בהכרות הנתמכות ע"י הממשלה, אנו הביינים זאת לחשיבות לבך על סוגו להסדיר את בעיית הפיקוח על חברת צי"ם ועל כל החברות הנתמכות ע"י הממשלה."

נ. טבת:

אני מעוניין בביקורת על החברה ויא כפרטום על כך, ולכן אני מציע שיו"ר הוועדה יכתוב ליו"ר ועדת הכספים, כי אגב הדיון על חברת צי"ם החעזורה השאלה הכללית של ביקורת סבקר המדינה על מפעלים כגון אלה המקבלים הכומים ניכרים מהחקציב והוועדה ממליצה פה-אחד שבקר המדינה יכנס לחוות זה של הביקורת.

פ. ב. זכאי:

אני מוכן להצטרף לנוסח המוצע, אבל לא בצורת מכתב, הנוסח המוצע אינו פוגע כלל בחברת צי"ם, מאידך, הוכחנו כוועדה הכלכלה, שאנו נשא הועבר אליה לדיון ע"י הכנסת, להחזיר את המסקנות לכנסת עצמה. אני מוכן להוסיף כמה מלים כדי לכוונן את הרושם כי שיתו החברה איננו בסדר.

ב. אזולאי:

הרגנוד מנושא הדיון, ההצעה שהועברה אלינו לדיון ע"י הכנסת היחה - היקעות המדינה והשפעתה על חברת צי"ם, ולא נאמר בה דבר על הצורך בביקורת סבקר המדינה.

י. אלמוגי:

אני חושב שאין זה הוגן לפרטט מסקנות כאלה על חברת אשר עשתה מה שעשתה מחוך רמטביליות. את אין כוונה לפגוע במשהו בלתי החברה ועובדיה בנוקודה הרגילה כיום בציינור, מוטב לקבל מסקנות פה-אחד לגוף העניין ולא לפרטום.

ש. שורש:

אני מציע לציין בגוף המסקנות, כי ועדת הכלכלה מעמידה את ועדת הכספים על הצורך להפעיל את ביקורת סבקר המדינה על כל החברות הנתמכות ע"י הממשלה, יהיא מציעה להתחיל את הביקורת מחברת צי"ם.

ש. פרלשטיין:

איננו יכולים להתחפק בכתיבת מכתב ליו"ר ועדת הכספים, אנו חייבים להעביר את מסקנותינו לכנסת, אשר העבירה אלינו את הנושא לדיון. אני מציע למחוק את הרישא של הטעיף ולנסחו כדלקמן: "לאור השיבות המסחונות והלאומיות של חברת צי"ם, ממליצה הוועדה שער להסדר בעיית איזווה דייצוגה של הממשלה בחברה, הינתן למבקר המדינה אפשרות לבקר ולברוק את עניני החברה, בהתאם לטעיף ק של חוק סבקר המדינה."

ג. שוקן:

את מעונייניו בביקורת, צריך לציין זאת כספורט.

ד. זלמן:

אני מציע שבמכתב ליו"ר ועדת הכספים ייאמר, כי אגב הדיון בעניני חברת צי"ם הוברר שבקר המדינה לא נכנס עדיין לביקורת המפעלים הנהנים בצורות שונות מחקציב המדינה, בהתאם למעיף ק של חוק סבקר המדינה, ועדת הכלכלה מגלה את דעתה שיש צורך להרחיב בהקדם את ביקורת סבקר על מפעלים אלה."

לא להודואגים שמטקנות הועדה יחזרו
למליאת הכנסת אני רוצה להגיד: רצוי יותר שיגיע לכנסת דו"ח כבקר
המדינה בענין זה;

אני מציע להסתפק במכתב רק במקרה
שהצעה תחבל פה-אחד, אחרת תתפרסם הצעת המיעוט, והחוצאה תהיה גרועה
יותר: הציבור יפיש זאת כאילו היה ריב בוועדה אם יש צורך בביקורת
כבקר המדינה על החברה, וזה עוד יותר פחשיר.

אם חישאר בסעיף 1 החיסקה המציינת את
היעילות המשקית של החברה, הנוסח שהצעה י יכול להיות גם פוטבי.

ג. שוקן:
אני סוכן לקבל את הצעת ח"כ טנה לסעיף
4 ובסעיף 1 אני מציע לציין, כי הועדה
טעריכה את שקידת החברה ליעילות משקית.

הוחלט לנטח את סעיף 4 כדלקמן: "אגב
דיון בעניין חברת צי"ם הוברר, כי
כבקר-המדינה לא נכנס עדיין לביקורת
מפעלים הנהנים בצורות שונות מתקציבי
המדינה (בהחאם לסעיף 7 של חוק הטבקר).
ועדת הכלכלה כגלה את דעתה, כי יש צורך
להרחיב בהקדם את ביקורת הטבקר על
מפעלים כגון אלה".

הוחלט לנטח את הטיפא של סעיף 1 כדלקמן:
"כמו כן טעריכה הועדה את שקידת החברה
ליעילות משקית ומציינת במיוחד את
מאמצייה של חברת צי"ם ועובדייה לאסור
על דרכי החבורה הימית הישראלית בימי
הירוש כבימי שלום".

(הישיבה נבעלה בשעה 13.45)